

Den store tegningen

*

Se for deg et fast punkt der du er, se for deg at det punktet skyter ut en bue og lander et helt annet sted, som om punktet inneholdt en uendelig strek eller tråd. Se for det at dette nye punktet forankrer seg, før det skyter ut en ny bue, lander et sted, danner et punkt, skyter ut en ny bue, danner et punkt og så videre. Snart er halve kloden dekorert med slike buer og punkter som knytter dem til jorda.

Flyruter er ofte visualisert slik. Men det kan også ligne hukommelsen, tankens sprang og assosiasjoner mellom steder og tider som har noe til felles. Kanskje har det noe tematisk til felles, eller det kan være noe rent sanselig, som at det inneholder fargen rødt, en lukt eller en viss type vær. Velkommen til kunstnerisk metode. En av dem ihvertfall.

Verket kan forenkles på denne måten, bare så vi har noe å holde oss i: Ved inngangen der Realfagbygget går over i Teknologibygget er det montert en kvadratisk kube med pleksiglassfront. Inni den ligger en jernbit ved siden av en bok i vakker gradient fra helt lys til mørkere blått omslag, som himmelen. Dakar og Tromsø står det med hvitt, med bredde og lengdegrad under. Boka inneholder en tekst på norsk og engelsk, i tre deler: 1. forberedende undersøkelser i Tromsø, og bestemmelse av prosjekt, 2. en reise til Dakar og M'Bour, via Brussel og 3. fordøyelse av alt dette gjennom referanser til geografi, navigasjon, skipsfart, litteratur, vær og vind. Tekstene er holdt i kortprosaform med sted og tid som tittel på hvert tekststykke. *På kontoret, Oslo, 29. november. Casablanca, 1992. Hotel Keïr Marrakis, M'Bour, 8. desember.*

Unni Gjertsen begynner med å undersøke det tematiske omlandet til Teknologibygget, hun leter her og der, i samtaler, bilder og historisk materiale etter noe som trigger, noe som fanger, noe som trekker i henne. Hun vil reise, og hun vil reise langt. Hun vil lage et stort spenn, herfra til derfra. Hvorfor vil hun det?

Den kunstneriske metodens åpenhet og frihet er fantastisk, og krevende, for hva er formålet, når det ikke er formulert vitenskapelig, eller fra et nytteperspektiv? Vi er ved kunstens kjerne, for det er ikke formålsløst, formålet er... Noe. Noe med mening. Satt i gang av andre møter med mening. Det er ikke slik at vitenskapens formål vokser ut av naturen heller, det er noen som tenker dem ut, noen som bestemmer seg, la oss undersøke dette. Men kravet er også, om så bare for den akademiske overlevelsens skyld, la oss først definere hva dette er. Kunstneren gjør ikke det, og skal det heller ikke. Kunsten handler som oftest om å finne det på veien, drevet av en magnetisme. Kanskje er forskerens og kunstnerens registrerende og utforskende handlinger egentlig veldig like, bare at de beveger seg fra motsatte poler, og dermed kommer til helt forskjellige mål? Eller kommer de fra akkurat samme pol, nemlig nysgjerrighetens?

I samtale med de ansatte på Nordlysobservatoriet, får Gjertsen vite at det finnes et geomagnetisk observatorium i Senegal, i M'Bour, like ved Dakar. Det trekker i henne. Hun våkner også av en beskrivelse av jernets magnetiske egenskaper, det at jernatomene stiller seg opp i helt parallelle rekker. Rammen blir lagt: hun skal til Dakar for å finne en jernbit, og til M'bour for å besøke Observatoriet. Hun skal også følge med på et skip på vei til Bouvetøya, via internett. Men dette er egentlig bare noen punkter, som gir en grunn til det kunstneriske, nemlig undersøkelsen selv og opplevelsen av denne.

Vi følger tekstens innfall og utfall, til- og frakoblinger. Hun skriver, eller tegner seg fra Hannah Arendt, astronomi, stedsminner fra oppveksten i Sjøvegan, Olof Enquist, til Mørekynten, Polarinstittuttet, historisk geofysikk, ting på radio, hele tiden på jakt etter dette noe. Vi følger teksten til Dakar, og jakten på jernbiten kunstneren aldri blir fornøyd med, vi følger henne til Observatoriet i M'bour, hvor de bl.a. måler hvor sanden blåser fra, fordi det kan si noe om havstrømmene. Et sted skriver hun: «Geometri er bilder av ordnede, harmoniske forhold. Det gir avstand til de kroppslige premissene for menneskelivet, som gnagsår og frost», kanskje dette er det kunstneriske Noe? Kroppen og sanseapparatet som filtrerer inntrykkene, og som erfarer dem?

To elementer følger reisen hele veien, som stabiliserende faktorer: skipet Mary Arctica som Gjertsen følger via et webkamera og noen kartkoordinater på vei til Bouvetøya. Og, i bokform, den polske journalisten og forfatteren Ryszard Kapuściński som døde i 2007, kjent for sine reportasjebøker, spesielt om Afrika. Han er en av dem som har dannet skole, ved å veve sammen personlige refleksjoner med store hendelser i verden.

Mary Arctica passerer Senegal akkurat da Gjertsen er der, men den er for langt ute over horisonten, hun ser det ikke. Vi er innom dette skipet med jevne mellomrom, og får rapporter om været der den er, det er litt som å ringe en gammel tante. Da Gjertsen er tilbake i Oslo, og det er jul, skal skipet endelig ankomme Bouvetøya. Hun sitter spent foran webkameraet. Men så kjører det rett forbi! Hun har fulgt feil skip hele tiden. Allikevel har vi fått tegnet opp også denne lave buen i fortellingen. Jorda er nesten helt spunnet inn.

Unni Gjertsens «Dakar – Tromsø» ligner en tekst, i en bok, men innholdet gjør at jeg opplever det like mye som en tredimensjonal tegning i storformat, dannet av disse linjene og nedslagene i 1907, 1992, 2013, i Casablanca, Bern, M'bour, Tromsø.

The big drawing

*

Imagine that there's a fixed point where you are standing. Now imagine that this point shoots up into the air in a curve, and lands in a completely different place, as though it contained a limitless ribbon or cord. Then imagine this new point anchors itself, before shooting off in another curve, landing again and forming another fixed point, and so on. Soon half the planet is decorated with these numerous curves and points that fix them to the Earth.

Flight routes are often visualized in this way. The workings of our memory are similar to this too, the way our mind makes associations, or our thoughts leap between moments in time and place. Between things that are interconnected, perhaps by a theme or idea, or even something purely sensory, the colour red, or a smell, or certain type of weather. Welcome to the artistic method or process. Or, *one* of them, at least.

To describe it thus, is of course to simplify Unni Gjertsen's work *Dakar-Tromsø*; but it gives us something to hold onto. Mounted near the entrance, where the Science Building leads into the Technology Building, we find two glass-fronted cubes. Inside one we see a solitary piece of iron. In the second, a book; its cover of delicately graduated tones of blue, from deep to light, like the sky. Against this blue background in white letters, stand the words Dakar and Tromsø. And below the names of each city, their latitude and longitude. The book contains a text in Norwegian and English, in three parts: 1. Preparatory research in Tromsø, and decision on project; 2. A journey to Dakar and M'bour, via Brussels; 3. Integration of the above with reference to geography, navigation, shipping, literature, wind and weather. The text comprises pieces of short prose, each entitled with a date and place: *At the office, Oslo, 29 November; Casablanca, 1992; Hotel Keïr Marrakis, M'bour, 8 December*.

Unni Gjertsen begins by finding out all she can about the Technology Building. Entering a relentless, almost random search, she talks to people, combs historical documents, looks at photographs and pictures, hunting for anything that triggers a response, that captures her, or draws her in. She wants to travel. And she wants to travel far. She wants to create a vast tension from one place to another. From here to there. But why?

This method has an openness and freedom that is wonderful, but also challenging: after all, what is the aim or purpose, if it can't be formulated scientifically or from a utilitarian perspective? We are at the very kernel of the artistic process here. It is not aimless. Its aim is to find... *something*... something with meaning, which is set in motion by other meaningful encounters. Even scientific aims do not emerge from a point of neutrality; somebody has to think them out, somebody has to decide: *let us examine this*. But there is always the demand, if

only for academic survival: *let us define this*. This is not the artist's way, nor should it be. Art is often about discovering things along the way, driven as though by a magnetic force. But perhaps the artist's and researcher's methods of investigation and recording are not as dissimilar as we think? It's just that they start out from opposite poles, and thus arrive at completely different conclusions? Or perhaps they actually come from precisely the same pole; namely that of curiosity?

Talking to the staff at The Northern Lights Observatory, Gjertsen hears that there is a geomagnetic observatory in Senegal. It's in M'bour, very close to Dakar. She feels it beckon. She is fascinated too when she learns about the magnetic properties of iron, the way its atoms line up in neat parallel rows. The frame is set: she will go to Dakar to find a piece of iron, and go to M'bour to visit the Observatory. In addition, she will follow a ship on its journey to Bouvet Island, via the internet. These are, in reality, just a few of the numerous curves and points that comprise this artistic project, and which we are presented with.

We follow the text's twists and turns, connections and disconnections. Gjertsen writes, or sketches her way, creating a visual and textual journey from Hannah Arendt to Olof Enquist, from astronomy to historical geophysics, from childhood memories of Sjøvegan, to the northwest coast of Norway, from the Polar Institute to random radio programmes; in her pursuit for this *Something*. And we follow the artist to Dakar on her hunt for the piece of iron, with which she is never satisfied. And to the Observatory in M'bour, where scientists are taking measurements to discover where the sand blows from, as it may offer clues about the ocean currents. In one place Gjertsen writes: "Geometry is pictures of words, harmonious relationships. It distances us from the corporeal conditions of human existence, like blisters and frost". Is the clue to the artistic *something* here? The human body and its sensory system, through which every impression is filtered and experienced?

Two elements follow this journey all the way, as stabilising factors: the Mary Arctica which the artist keeps track of using a webcam and some map coordinates as it sails to Bouvet Island. And, in book-form, the Polish journalist and writer Ryszard Kapuściński, who died in 2007, famous for his reportage-novels, in particular about Africa. He is one of those people who have founded a new school, by interweaving personal reflections with significant world events.

The Mary Arctica passes the coast of Senegal while Gjertsen is there. But the ship is too far out over the horizon, so she can't see it. We return to this ship at regular intervals, even getting regular weather reports – it is sometimes reminiscent of calling an old aunt. That Christmas, when Gjertsen is back in Oslo, the ship is finally about to reach Bouvet Island. Excitedly, she sits in front of the webcam. But the ship sails straight past! The artist has been following the wrong ship all the time. Nevertheless, this curve is included in the narrative. Now the globe is covered, almost entirely, by an intricate web.

Unni Gjertsen's *Dakar - Tromsø* may be a text in a book, but its content leads me to experience it as much as an enormous three-dimensional drawing, an assemblage of virtual curves and points of contact, connecting Casablanca, Bern, Tromsø...

